

## ФАКТОРИ ВИНИКНЕННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ПРОТЕСТНОЇ ПОВЕДІНКИ

Політичні протести є стимулятором соціально-політичних змін, способом виявлення і фіксації назрілих протиріч і проблем в суспільстві. Тим самим вони дають сигнал про неблагополуччя в соціумі, розкриваючи причини незадоволеності і протистояння індивідів і соціальних груп. Кожна протестна акція - це свого роду сигнал на необхідність прийняття політичних рішень, невідкладних заходів до усунення причин напруженості в суспільстві, до вивчення факторів, що породили протестну активність. Взагалі, політичний протест – це вияв негативного ставлення до політичної системи в цілому, її окремих елементів, норм, цінностей та політичних рішень у відкрито демонстративній формі. Щодо факторів виникнення протесту виділяють наступні:

Соціально-економічні – проявляються у абсолютній економічній депривації (падіння рівня життя в цілому або зростання цін, інфляція, безробіття) і відносній депривації (результат порівняння людьми свого економічного становища з положенням інших уявних чи реальних груп, що виражається у відчутті свого недостатнього благополуччя). Відносна депривація, як правило, викликана збільшенням розриву між швидким зростанням очікувань населення і можливостями їх реального задоволення.

Пов'язані з особливостями політичної культури: оцінка громадянами власного потенціалу політичного впливу, специфіку їх політичних уподобань, рівень довіри до представників влади і ступінь стурбованості громадськими проблемами. Нарешті, велике значення має наявність в суспільстві традицій інституційно оформлених протестних дій.

Рівень і особливості протестного участі також залежать від таких політичних чинників, як наявність мобілізаційних можливостей соціальних рухів і опозиційних політичних партій, консолідованість, ефективність діяльності управлінської еліти, особливості реакції державних інститутів на протестні виступи.

Дослідники відзначають і такий важливий політичний фактор, як здатність системи представництва каналізувати соціальні інтереси і соціальне невдоволення. Ідеться про те, що рівень протестної активності підвищується там, де система влади виявляється нездатною інтегрувати ті чи інші соціальні, етнічні, релігійні і т.п. групи, або інститути політичного представництва виявляються нездатними виконувати свою основну функцію.

Нарешті, соціально-психологічні фактори, які відіграють особливу роль в мобілізації протестної участі, - це підвищена агресивність, фрустрація в результаті уцімлення інтересів людей, переважання емоційної складової психічних процесів і вплив «ефекту натовпу».

*Науковий керівник: Лясота Л. І., к. політ. н., доцент*